Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria L

2025/1014

26.5.2025

ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2025/1014

zo 16. mája 2025,

ktorým sa Španielskemu kráľovstvu udeľuje výnimka z určitých ustanovení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 a smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944, pokiaľ ide o Baleárske ostrovy

[oznámené pod číslom C(2025) 3174]

(Iba španielske znenie je autentické)

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 z 5. júna 2019 o vnútornom trhu s elektrinou ([1]), a najmä na jeho článok 64,

so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ ([2]), a najmä na jej článok 66,

keďže:

1. POSTUP A ROZSAH PÔSOBNOSTI ROZHODNUTIA

(1) Španielske kráľovstvo (ďalej len „Španielsko“) 23. novembra 2020 predložilo Komisii žiadosť o výnimku (ďalej len „žiadosť“) pre územia Kanárskych ostrovov, Baleárskych ostrovov, Ceuty a Melily, ktoré sa nachádzajú mimo pevniny, (spoločne ďalej len „územia mimo pevniny“) v súlade s článkom 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 a článkom 66 smernice (EÚ) 2019/944.

(2) Žiadosť sa pôvodne týkala výnimiek z článkov 8 a 54 smernice (EÚ) 2019/944 a z článkov 3 a 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4, článkov 9, 10 a 11, článkov 14 až 17, článkov 19 až 27 a článkov 35 až 47 nariadenia (EÚ) 2019/943. Nestanovilo sa v nej trvanie požadovanej výnimky.

(3) Komisia 18. marca 2021 uverejnila žiadosť na svojom webovom sídle a vyzvala členské štáty a zainteresované strany, aby predložili pripomienky do 30. apríla 2021.

(4) Komisia 17. augusta 2021 a 16. decembra 2021 požiadala Španielsko o doplňujúce informácie k žiadosti. Španielsko odpovedalo 4. októbra 2021 a 17. januára 2022. V druhej odpovedi Španielsko upravilo rozsah pôsobnosti svojej žiadosti takto:

— žiadosť o výnimku z článku 8 smernice (EÚ) 2019/944 bola stiahnutá v prípade všetkých území mimo pevniny,

— žiadosť o výnimku z článku 54 smernice (EÚ) 2019/944 bola stiahnutá v prípade Baleárskych ostrovov a Ceuty,

— Španielsko do odpovede zahrnulo novú žiadosť o výnimku z článku 40 ods. 4 až 7 smernice (EÚ) 2019/944 v prípade všetkých území mimo pevniny,

— žiadosť o výnimku z článku 3 prvého odseku písm. d), f), g), h), i), l), m) a q) nariadenia (EÚ) 2019/943 bola stiahnutá v prípade všetkých území mimo pevniny,

— Španielsko v prípade všetkých území mimo pevniny stiahlo aj žiadosť o výnimku z článku 16 ods. 1 a 2, článku 20 ods. 1 a 2, článku 21 ods. 1 až 6, článku 22 ods. 1 okrem písmen f) a h), článku 22 ods. 4 a článkov 35 až 47 nariadenia (EÚ) 2019/943,

([1]) Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 54, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj.
([2]) Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 125, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj.

— Španielsko stanovilo obmedzené trvanie pre požadovanú výnimku pre Baleárske ostrovy a Ceutu do faktickej integrácie týchto území s pevninou (čo sa neočakáva pred rokom 2030).

(5) Toto rozhodnutie by sa malo vzťahovať len na Baleárske ostrovy, keďže rozhodnutie Komisie o žiadosti Španielska týkajúcu sa území mimo pevniny Kanárskych ostrovov bolo prijaté 8. decembra 2023 ([3]) a žiadosti Španielska týkajúce sa území mimo pevniny Ceuty a Melily sa budú riešiť v samostatných rozhodnutiach.

2. **BALEÁRSKE OSTROVY**

Elektrizačná sústava a trh s elektrinou na Baleárskych ostrovoch

(6) Baleárske ostrovy spoločne tvoria jednu prepojenú sústavu (Malorka, Menorca, Ibiza a Formentera). Podľa Španielska mali Baleárske ostrovy v roku 1996 spotrebu nižšiu ako 3 000 GWh (2 856 GWh, nameraná ako odčítanie elektromerov zákazníkov). ([4]) V roku 2023 predstavovala ročná spotreba na Baleárskych ostrovoch 6 047 GWh, z čoho 8,7 % (t. j. 526 GWh) bolo pokrytých obnoviteľnými zdrojmi energie. ([5])

(7) Baleárske ostrovy boli do roku 2012 izolované od španielskej kontinentálnej elektrizačnej sústavy. V minulosti Baleárske ostrovy pozostávali z dvoch elektrizačných sústav („Mallorca-Menorca“ a „Ibiza-Formentera“) s kapacitou 1,9 GW, resp. 0,3 GW. Koncom roka 2012 spojovacie vedenie s kapacitou 400 MW prepojilo elektrizačnú sústavu „Mallorca-Menorca“ s pevninským Španielskom, zatiaľ čo elektrizačná sústava „Ibiza-Formentera“ zostala izolovaná. Od decembra 2018 v nadväznosti na sprevádzkovanie kábla spájajúceho Malorku s Ibizou tento kábel pripojil v súčasnosti integrovanú elektrizačnú sústavu Malorka-Menorca-Ibiza-Formentera s pevninskou sústavou. ([6]) V roku 2023 sa vďaka tomuto káblovému prepojeniu pokrylo približne 24 % dopytu po elektrine na Baleárskych ostrovoch. ([7])

(8) Na základe ministerskej vyhlášky TEC/212/2019 z 25. februára 2019 sa v pláne elektrizačnej prenosovej sústavy na roky 2021 – 2026 stanovuje druhé káblové prepojenie elektrizačnej sústavy Baleárskych ostrovov s pevninským Španielskom. Sprevádzkovanie kábla sa očakáva do roku 2030 (najlepší odhad Španielska je rok 2029) a má pokrývať až 65 % dodávok elektriny na Baleárskych ostrovoch. ([8])

(9) Podľa Španielska mali Baleárske ostrovy v júni 2021 inštalovanú výrobnú kapacitu 1 999,4 MW, z čoho 91 % (1 819 MW) predstavuje tepelné elektrárne (najmä plynové turbíny s kombinovaným cyklom po zatvorení dvoch uhoľných elektrární) a zvyšných 9 % (180,4 MW) je výroba z obnoviteľných zdrojov. Španielsko v tejto súvislosti vysvetľuje, že nižšia miera obnoviteľných zdrojov energie na území mimo pevniny v porovnaní s pevninským Španielskom je spôsobená najmä obmedzeným geografickým priestorom, ktorý je k dispozícii pre novú výrobnú kapacitu, väčšou potrebou regulovateľnej výroby energie podľa dopytu a obmedzenou dostupnosťou zariadení na uskladňovanie energie.

(10) Španielsko pripomína, že pre Baleárske ostrovy je typický malý trh, čo im bráni vo využívaní výhod úspor z rozsahu, ktoré má elektrizačná sústava na pevnine. Španielsko takisto tvrdí, že sústava Baleárskych ostrovov čelí vyšším nákladom na palivo. Historická izolácia ostrovov má za následok aj väčšiu potrebu inštalovanej rezervnej kapacity.

([3]) Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2024/560 z 8. decembra 2023, ktorým sa Španielskemu kráľovstvu udeľuje výnimka z určitých ustanovení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 a smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944, pokiaľ ide o Kanárske ostrovy (Ú. v. EÚ L, 2024/560, 15.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/560/oj).

([4]) Pozri obrázok A1.1 v prílohe I k *Informe del Sistema Eléctrico español* z roku 1997: PORTADA.eps (Convertido)-1 (ree.es).

([5]) Evolución demanda | Informes del sistema.

([6]) Ministerská vyhláška TEC/1172/2018 z 5. novembra, ktorou sa nanovo vymedzujú izolované elektrizačné sústavy na území mimo pevniny Baleárskych ostrovov: Orden TEC/1172/2018, de 5 de noviembre, por la que se redefinen los sistemas eléctricos aislados del territorio no peninsular de las Illes Balears y se modifica la metodología de cálculo del precio de adquisición de la demanda y del precio de venta de la energía en el despacho de producción de los territorios no peninsulares. (boe.es).

([7]) Evolución demanda | Informes del sistema.

([8]) Pozri konečný aktualizovaný národný energetický a klimatický plán Španielska na roky 2021 – 2030, 211d83b7-b6d9 – 4bb8-b084 – 4a3bfb4cad3e_en.

(11) Španielsko ďalej konštatuje, že takmer všetky zariadenia na výrobu tepelnej energie na Baleárskych ostrovoch priamo alebo nepriamo vlastní spoločnosť Endesa S.A. Aj keby sa teda zvýšením zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov uľahčil vstup konkurenčných podnikov na Baleárske ostrovy, spoločnosť Endesa S.A. bude ďalej vyrábať väčšinu elektriny na tomto území mimo pevniny.

(12) Podľa Španielska tieto špecifiká trhu so sebou prinášajú vyššie náklady na výrobu elektriny v porovnaní s pevninou a nie sú príťažlivé pre vstup nových podnikov na trh, v dôsledku čoho sa na Baleárskych ostrovoch nerozvinula efektívna hospodárska súťaž.

(13) Vzhľadom na problémy spojené s neefektívnou hospodárskou súťažou a vysokými nákladmi, ako aj napriek vnútroštátnym opatreniam prijatým na podporu hospodárskej súťaže a zavedeniu hospodárskych stimulov na povzbudenie prevádzkovej účinnosti zariadení a na zníženie nákladov na výrobu, Španielsko tvrdí, že nie je možné vytvoriť trhový mechanizmus, ktorý by bol rovnaký ako mechanizmus, ktorý existuje na pevnine.

(14) Španielsko ďalej vysvetlilo, že elektrina vyrobená na všetkých územiach mimo pevniny vrátane Baleárskych ostrovov je vyňatá z ponukového systému na pevninskom trhu. Elektrizačné sústavy na územiach mimo pevniny používajú mechanizmus hospodárskej priority pre dispečing ([9]):

— prevádzkovateľ sústavy zoraďuje elektrárne podľa hospodárskej hodnoty založenej na variabilných nákladoch až do uspokojenia dopytu, pričom zohľadňuje technické obmedzenia a rezervy potrebné na zaručenie dodávok elektriny,

— dispečing zahŕňa týždenné, denné a vnútrodenné predpovede, ako aj odchýlky v reálnom čase. V baleárskej sústave sa pri dispečingu zohľadňuje aj maximálne dostupný objem výmeny elektrickej energie prostredníctvom spojovacieho vedenia s pevninou;

— strana dopytu (priami spotrebitelia a dodávatelia) informujú prevádzkovateľa sústavy o hodinovom odbere v elektrizačných sústavách každého územia mimo pevniny,

— po dennom nasadení strana odberu nakupuje energiu za cenu, ktorá sa rovná cene v rámci ponukového systému na pevnine.

(15) Podľa Španielska sa v tomto mechanizme zohľadňujú vysoké náklady na výrobu elektriny a špecifiká území mimo pevniny a jeho cieľom je zabezpečiť, aby spotrebitelia a dodávatelia na týchto územiach neboli vystavení vyšším nákladom na výrobu elektriny na územiach mimo pevniny v porovnaní so španielskou pevninou. Tento mechanizmus je založený na zásadách solidarity medzi regiónmi.

(16) Španielsko ďalej vysvetlilo, že výroba elektriny na územiach mimo pevniny predstavuje systém regulovaného odmeňovania namiesto systému trhovej odmeny a uplatňuje sa v podmienkach, keď by nemohol fungovať veľkoobchodný trh a kde sú náklady z geografických a územných dôvodov vyššie ako náklady na výrobu elektriny na španielskej pevnine.

(17) Španielsko pripomína, že mechanizmus zabezpečuje, že elektrizačná sústava a verejný rozpočet pokrývajú dodatočné náklady vyplývajúce z rozdielu medzi vyššími nákladmi na výrobu na územiach mimo pevniny a cenou elektriny rovnajúcej sa cene na pevnine tak, aby všetci spotrebitelia platili za elektrinu rovnako bez ohľadu na sústavu, v ktorej ju spotrebúvajú.

(18) Podľa Španielska je regulácia činností súvisiacich s prenosom a distribúciou elektriny na územiach mimo pevniny podobná ako na španielskej pevnine.

(19) Pokiaľ ide o maloobchodný trh, Španielsko vysvetlilo, že koncoví odberatelia na územiach mimo pevniny majú právo na výber svojho dodávateľa za rovnakých podmienok ako koncoví odberatelia na španielskej pevnine. Podobne platí, že koncepcia zraniteľných spotrebiteľov je vymedzená pre celé Španielsko a organizácia dodávok je vo všeobecnosti jednotná v celej krajine. Španielsko v tejto súvislosti pripomína, že neexistujú rozdiely medzi maloobchodnými trhmi na pevnine a mimo nej.

([9]) Rámec je stanovený v kráľovskom dekréte č. 738/2015 z 31. júla 2015 (*Real Decreto 738/2015, de 31 de julio, por el que se regula la actividad de producción de energía eléctrica y el procedimiento de despacho en los sistemas eléctricos de los territorios no peninsulares*) (ďalej len „kráľovský dekrét č. 738/2015“).

Prehľad právneho rámca pre územia mimo pevniny

(20) Španielsko vysvetlilo, že zákonom č. 24/2013 sa stanovuje, že dodávky elektriny na územiach mimo pevniny podliehajú osobitnej regulácii. Stanovuje sa v ňom aj to, že na túto činnosť sa môže poskytovať dodatočné odmeňovanie na pokrytie rozdielu medzi nákladmi na výrobu elektriny na územiach mimo pevniny a príjmami z predaja elektriny na týchto územiach. V zákone č. 24/2013 sa stanovujú podmienky, ktoré musia byť splnené na to, aby sa sústava už nepovažovala za izolovanú, konkrétne to, že kapacita pripojenia územia mimo pevniny s pevninou im umožňuje vstúpiť na pevninský výrobný trh a že existujú trhové mechanizmy na integráciu ich elektrickej energie.

(21) Španielsko pripomína, že zákonom č. 17/2013 sa stanovujú všeobecné ustanovenia týkajúce sa záruky dodávok a zvýšenia hospodárskej súťaže v oblasti elektrizačných sústav na územiach mimo pevniny. ([10])

(22) Španielsko uvádza, že kráľovským dekrétom č. 738/2015 sa podrobne reguluje činnosť výroby elektriny a postup dispečingu v elektrizačných sústavách na územiach mimo pevniny, ako aj systém odmeňovania za túto činnosť. Systém odmeňovania je založený na dvoch zložkách: zložka odmeňovania za vynaložené investície a ostatné fixné náklady a zložka odmeňovania za variabilné náklady vznikajúce počas prevádzky. Cieľom tohto odmeňovania je pokryť dodatočné náklady na výrobu elektriny na územiach mimo pevniny. V kráľovskom dekréte č. 738/2015 sa dodatočné náklady vymedzujú ako rozdiel medzi všetkými výrobnými nákladmi a cenou dispečingu elektriny organizovaného prevádzkovateľom sústavy.

(23) Kráľovským dekrétom č. 738/2015 sa navyše zavádza postup pri výberovom konaní na výber novej kapacity a kapacity, určenej na renovovanie.

(24) Komisia v tejto súvislosti konštatuje, že mechanizmus odmeňovania stanovený kráľovským dekrétom č. 738/2015 bol schválený ako štátna pomoc rozhodnutím Komisie SA.42270 „Španielsko – Výroba elektriny na španielskych územiach mimo pevniny“. ([11])

3. POŽADOVANÉ VÝNIMKY TÝKAJÚCE SA BALEÁRSKYCH OSTROVOV

(25) Žiadosť o výnimku predložená pre Baleárske ostrovy vychádza z jej zaradenia medzi malé prepojené sústavy podľa článku 2 bodu 43 smernice (EÚ) 2019/944.

3.1. Výnimka podľa článku 66 smernice (EÚ) 2019/944

(26) Španielsko žiada o výnimku z článku 40 ods. 4 až 7 smernice (EÚ) 2019/944, pokiaľ ide o obstarávanie podporných služieb zo strany prevádzkovateľa prenosovej sústavy (ďalej len „PPS“).

3.2. Výnimka podľa článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943

(27) Španielsko žiada pre Baleárske ostrovy výnimku z týchto ustanovení nariadenia (EÚ) 2019/943 týkajúcich sa:

— trhových zásad stanovených v článku 3 ods. 1 písm. a), b), c), e), j), k), n), o) a p),

— pravidiel obchodovania s elektrinou podľa článku 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4 a článkov 9, 10, 11, 14, 15, 16 a 17,

— pravidiel pre príjmy z preťaženia stanovených v článku 19,

— článkov 14 a 15, článku 16 ods. 3 až 13, článkov 17 a 19, článku 20 ods. 3 až 8, článku 21 ods. 7 a 8, článku 22 ods. 1 písm. f) a h), článku 22 ods. 2, 3 a 5 a článku 25 ods. 2 až 4 pre každý nový podporný kapacitný mechanizmus, ktorý by mohol byť ustanovený v budúcnosti,

— článkov 14 až 17, článkov 19 až 27, článkov 35 až 47 pre existujúci mechanizmus stanovený kráľovským dekrétom č. 738/2015.

([10]) Ley 17/2013, de 29 de octubre, para la garantía del suministro e incremento de la competencia en los sistemas eléctricos insulares y extrapeninsulares.

([11]) Rozhodnutie z 28. mája 2020, *SA.42270 (2016/NN) – Španielsko – Výroba elektriny na španielskych územiach mimo pevniny*, C(2020) 3401.

3.3. **Trvanie požadovaných výnimiek**

(28) Španielsko sa domnieva, že faktická integrácia území mimo pevniny s trhom s elektrinou na Pyrenejskom polostrove závisí od existencie prepojenia so španielskou pevninou.

(29) Pokiaľ ide o Baleárske ostrovy, Španielsko vysvetľuje, že výnimky by mali byť platné až do faktickej integrácie tohto územia do trhu s elektrickou energiou na pevnine. Podľa Španielska faktická integrácia nezahŕňa len začatie projektu vybudovania nových spojovacích vedení, ale aj čas potrebný na skúšanie a regulačný vývoj. Na základe toho Španielsko žiada o výnimku aspoň do roku 2030.

4. **PRIPOMIENKY ZÍSKANÉ V PRIEBEHU KONZULTÁCIÍ**

(30) Ako sa uvádza v odôvodnení 3, Komisia v marci a apríli 2021 uskutočnila verejné konzultácie.

(31) Všetky pripomienky podané v odpovedí na verejnú konzultáciu sa týkali Španielskom požadovanej výnimky z článku 54 smernice (EÚ) 2019/944 v súvislosti s vlastníctvom, správou a prevádzkou zariadení na uskladňovanie energie prevádzkovateľom prenosovej sústavy. Ako sa uvádza v odôvodnení 4, Španielsko stiahlo žiadosť o výnimku z článku 54 smernice pre Baleárske ostrovy.

5. **POSÚDENIE ŽIADOSTI O VÝNIMKU TÝKAJÚCEJ SA BALEÁRSKYCH OSTROVOV**

5.1. **Malá prepojená sústava**

(32) Podľa článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 výnimka z príslušných ustanovení článkov 3 a 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4, článkov 9, 10 a 11, článkov 14 až 17, článkov 19 až 27, článkov 35 až 47 a článku 51 uvedeného nariadenia môže byť udelená v dvoch prípadoch:

a) v prípade malých izolovaných sústav a malých prepojených sústav, ak členský štát môže preukázať, že existujú závažné problémy pri prevádzke uvedených sústav. V takom prípade sa na výnimku majú vzťahovať podmienky, ktorých cieľom je zvýšiť hospodársku súťaž a integráciu s vnútorným trhom s elektrinou;

b) v prípade najvzdialenejších regiónov v zmysle článku 349 ZFEÚ, ak nemôžu byť prepojené s trhom s energiou v Únii zo zjavných fyzických dôvodov.

(33) Podľa článku 66 ods. 1 prvého pododseku smernice (EÚ) 2019/944 výnimka z príslušných ustanovení článkov 7 a 8 a kapitol IV, V a VI môže byť udelená v prípade malých izolovaných sústav a malých prepojených sústav, ak členský štát môže preukázať, že existujú závažné ťažkosti pri fungovaní uvedených sústav. V článku 66 ods. 2 druhom pododseku smernice (EÚ) 2019/944 sa stanovuje, že v prípade najvzdialenejších regiónov v zmysle článku 349 ZFEÚ, ktoré nemôžu byť prepojené s trhmi Únie s elektrinou, sa na výnimku musia vzťahovať podmienky zamerané na zabezpečenie toho, aby sa ňou nevytvárali prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov.

(34) Podľa nariadenia (EÚ) 2019/943 aj smernice (EÚ) 2019/944 má byť výnimka v prípade malých prepojených sústav časovo obmedzená a má podliehať podmienkam zameraným na zvýšenie hospodárskej súťaže a integrácie s vnútorným trhom s elektrinou. Navyše sa má výnimkou zabezpečiť, aby nevytvárala prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu flexibility, uskladňovaniu energie, elektromobilite a riadeniu odberu.

(35) V článku 2 bode 43 smernice (EÚ) 2019/944 sa „malá prepojená sústava“ vymedzuje ako „každá sústava, ktorá mala v roku 1996 spotrebu menšiu ako 3 000 GWh, ak sa viac ako 5 % jej ročnej spotreby získava prostredníctvom prepojenia s inými sústavami“.

(36) Španielsko vo svojom podaní vysvetľuje, že Baleárske ostrovy (Malorka, Menorca, Ibiza a Formentera) spĺňajú podmienky jednej prepojenej sústavy so spotrebou nižšou ako 3 000 GWh v roku 1996 (odôvodnenie 6). Približne 25 % dopytu po elektrickej energii na Baleárskych ostrovoch je pokrytých prostredníctvom spojovacieho vedenia so španielskou pevninou.

(37) Na základe informácií Španielska a v súlade s rozhodnutím Komisie v prípade SA.42270 „Španielsko – Výroba elektriny na španielskych územiach mimo pevniny“ Baleárske ostrovy spĺňajú podmienky na zaradenie medzi prepojené sústavy v zmysle článku 2 bodu 43 smernice (EÚ) 2019/944.

5.2. **Závažné problémy pri prevádzke sústavy**

5.2.1. *Čo znamenajú závažné problémy pri prevádzke sústavy*

(38) Pojem „závažné problémy“ uvedený v článku 64 ods. 1 písm. a) nariadenia (EÚ) 2019/943 a v článku 66 ods. 1 smernice (EÚ) 2019/944 zákonodarca nevymedzuje. Otvorená formulácia umožňuje Komisii zvážiť všetky potenciálne problémy súvisiace s konkrétnou situáciou malých sústav za predpokladu, že sú to závažné, a nie iba okrajové problémy. Takéto problémy sa môžu značne líšiť v závislosti od zemepisných zvláštností, výroby a spotreby danej sústavy, ale aj od technického vývoja (ako je uskladňovanie a malovýroba elektrickej energie).

(39) V rámci minulých rozhodnutí Komisie sa riešené problémy týkali zachovávania sociálnej súdržnosti a/alebo rovnakých podmienok hospodárskej súťaže medzi pevninou a ostrovmi v situácii, kedy si bezpečnosť sústavy na ostrove vyžadovala dodatočné opatrenia alebo predpokladala výrazne vyššie náklady na ostrove než na pevnine. Pojem „prevádzka“ teda nemožno chápať reštriktívne, napr. ako podmienku, že bez výnimky by nebola možná bezpečná prevádzka sústavy. Namiesto toho pojem „problémy“ sa vždy posudzoval tak, že zahŕňa aj sociálno-ekonomické problémy používateľov danej sústavy ([12]).

(40) Okrem toho tieto závažné problémy musia nastať pri prevádzke malých izolovaných sústav alebo malých prepojených sústav. Zdá sa, že je ťažké predstaviť si odôvodnenie, ktoré by vychádzalo výlučne z vplyvov, ktoré nastali mimo sústavy, napr. vplyvov na národné systémy subvencií. Nevylučuje to relevantnosť „nepriamych“ vplyvov na bezpečnú prevádzku sústavy.

5.2.2. *Závažné problémy, ktoré Španielsko uviedlo v žiadosti*

(41) Španielsko poukazuje na niekoľko výziev a problémov pri prevádzke trhov s elektrinou a sústav na územiach mimo pevniny vrátane Baleárskych ostrovov:

— malý trh na územiach mimo pevniny, čo im bráni vo využívaní výhod úspor z rozsahu, ktoré má elektrizačná sústava na pevnine;

— vyššie náklady spojené s palivovým mixom, ktoré vedú k vyšším nákladom na elektrickú energiu, keďže pri väčšine výroby elektriny na území mimo pevniny sa využíva plyn, uhlie alebo nafta;

— vysoké investičné a prevádzkové náklady spojené s elektrárňami z dôvodu geografickej izolácie vyplývajúcej z nízkeho stupňa prepojenia s pevninou a malej veľkosti sústav;

— väčšia potreba inštalovanej rezervnej kapacity v dôsledku geografickej izolácie vyplývajúcej z nízkej prepojenosti sústav. Španielsko predovšetkým vysvetľuje, že na územiach mimo pevniny je potrebná vyššia úroveň točivej rezervy na pokrytie noriem bezpečnosti dodávok. Takýto štandard dodávok je o 40 – 70 % vyšší ako inštalovaný výkon v porovnaní s 10 % na pevnine. To vedie k tomu, že elektrárne sú značný čas nevyužívané, čo vedie k nízkemu záujmu o investície do nových kapacít;

— environmentálne obmedzenia týkajúce sa lokalizácie nových výrobných kapacít pre konvenčné aj obnoviteľné výrobné zariadenia;

([12]) Pozri napr. rozhodnutie Komisie zo 14. augusta 2014, ktorým sa Helénskej republike udeľuje výnimka z niektorých ustanovení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES, ktoré odkazuje na vyššie náklady na výrobu elektriny na ostrovoch, hoci zo zákona sa ceny na ostrovoch rovnajú cenám na pevnine.

— vysoký sezónny charakter dopytu, ktorý je úzko spojený s odvetvím cestovného ruchu na Baleárskych ostrovoch;

— súvisiace náklady a investície potrebné na vybudovanie nových spojovacích vedení s pevninou vzhľadom na ich geografickú polohu.

(42) Podľa Španielska tieto výzvy a problémy vedú k dvom hlavným znakom, ktoré charakterizujú územia mimo pevniny: vyššie náklady na elektrickú energiu a nedostatočná hospodárska súťaž v oblasti výroby elektrickej energie.

(43) Pokiaľ ide o vysoké náklady na výrobu elektrickej energie na územiach mimo pevniny, Španielsko vysvetľuje, že vzhľadom na uvedené výzvy a problémy náklady na regulovateľnú výrobu energie podľa dopytu sú často dvojnásobne vyššie ako náklady na pevnine v Španielsku. Španielsko tvrdí, že územia mimo pevniny vrátane Baleárskych ostrovov musia byť vylúčené zo systému pevninského trhu, aby ich odberatelia mohli platiť ceny, ktoré sú podobné cenám na pevnine. Španielsko dodáva, že pred začlenením území mimo pevniny do pevninského trhu s elektrickou energiou by bolo potrebné posúdenie s cieľom zabezpečiť, aby vysoké výrobné náklady na týchto územiach nenarušali marginálne ceny elektrickej energie na pevninskom trhu s elektrickou energiou.

(44) Pokiaľ ide o nedostatočnú hospodársku súťaž v oblasti výroby elektrickej energie, Španielsko vysvetľuje, že v dôsledku historického vývoja území mimo pevniny a nedostatočnej atraktívnosti odvetvia energetiky v týchto regiónoch všetky funkcie súvisiace so zásobovaním energiou vykonáva jedna podnikateľská skupina. Pokiaľ ide o Baleárske ostrovy, Španielsko poznamenáva, že spoločnosť Endesa S.A. naďalej vlastní takmer 100 % fosílnych elektrární, ktoré sú hlavným zdrojom výroby elektriny na príslušných územiach. V dôsledku toho podľa Španielska Baleárske ostrovy stále nepočítajú s účinnou konkurenciou na úrovni výroby, a to aj napriek úsiliu o podporu hospodárskej súťaže, ktoré viedlo k vstupu alternatívnych výrobcov energie z obnoviteľných zdrojov na toto územie.

(45) Španielsko zdôrazňuje, že vzhľadom na vyššie náklady na výrobu elektrickej energie a nedostatočnú účinnú hospodársku súťaž by integrácia území mimo pevniny vrátane Baleárskych ostrovov do pevninského (a európskeho) trhu s elektrickou energiou viedla k narušeniu trhu a že sa tak stane, pokiaľ spojovacie vedenia s pevninskou časťou Španielska nebudú stačiť na pokrytie celého miestneho dopytu.

(46) Španielsko navyše v žiadosti poukázalo na problémy spojené so zavádzaním energie z obnoviteľných zdrojov na územiach mimo pevniny, a to aj na Baleárskych ostrovoch. Španielsko vysvetľuje, že väčšina elektrární vyrábajúcich energiu z variabilných obnoviteľných zdrojov na ostrove produkuje za rovnakých meteorologických podmienok, čo je jav známy ako „korelácia“. V dôsledku toho, čím viac sa ostrovné sústavy spoliehajú na elektrinu vyrobenú z obnoviteľných zdrojov, tým ťažšie je splniť normy bezpečnosti dodávok. Podľa Španielska by táto situácia mohla obmedziť množstvo energie z variabilných obnoviteľných zdrojov nasadenej na územiach mimo pevniny.

5.2.3. *Posúdenie*

(47) Komisia uznáva argumenty Španielska, že vzhľadom na výzvy spojené s prevádzkou malých prepojených sústav, veľmi nízku mieru hospodárskej súťaže v segmente výroby elektriny na územiach mimo pevniny a nízku mieru prepojenosti so španielskym pevninským trhom ešte nie sú splnené podmienky na zavedenie plne liberalizovaného veľkoobchodného trhu s elektrickou energiou na Baleárskych ostrovoch.

(48) Podľa všetkého teda možno predpokladať, že bez verejnej intervencie nie je možné zaviesť fungujúci veľkoobchodný trh na Baleárskych ostrovoch a že v dôsledku toho na Baleárskych ostrovoch zatiaľ nie je možné zaviesť viacero ustanovení týkajúcich sa forwardových, denných, vnútrodenných a vyrovnávacích trhov.

(49) Komisia môže dospieť k záveru, že úplné uplatňovanie nariadenia (EÚ) 2019/943 a smernice (EÚ) 2019/944 na územia, na ktoré sa vzťahuje táto žiadosť o výnimku, by spôsobilo značné problémy pri prevádzke sústav na Baleárskych ostrovoch.

(50) Komisia však poznamenáva, že situácia na Baleárskych ostrovoch sa zmení po tom, čo sa vybuduje a sprevádzkuje viac spojovacích vedení s pevninskou časťou Španielska.

5.3. **Rozsah pôsobnosti výnimky**

5.3.1. *Článok 40 ods. 4 až 7 smernice (EÚ) 2019/944*

(51) Podľa Španielska nedostatok efektívnej hospodárskej súťaže v sektore výroby energie bráni vytvoreniu nedeformovaných trhov s elektrinou na územiach mimo pevniny. Konkrétne bráni prevádzkovateľovi prenosovej sústavy zriadiť a prevádzkovať vyrovnávací trh na Baleárskych ostrovoch vrátane obstarávacieho trhu založeného na nefrekvenčných podporných službách.

(52) Komisia sa domnieva, že dôvody uvedené v odôvodneniach 10 až 13 v súčasnosti bránia vytvoreniu vyrovnávacieho trhu a trhového obstarávania nefrekvenčných podporných služieb na Baleárskych ostrovoch. Komisia sa preto domnieva, že výnimky z povinností uvedených v článku 40 ods. 4 až 7 smernice (EÚ) 2019/944 v súlade s článkom 66 smernice sú odôvodnené.

5.3.2. *Kapitola II nariadenia (EÚ) 2019/943: Všeobecné pravidlá pre trh s elektrinou – články 3 a 6, článok 7 ods. 1, článok 8 ods. 1 a 4 a články 9, 10 a 11*

5.3.2.1. Žiadosť

(53) Podľa Španielska nedostatok efektívnej hospodárskej súťaže medzi výrobcami energie bráni vytvoreniu neregulovaných trhov s elektrinou. Rozhodnutia o dispečingu na územiach mimo pevniny vrátane Baleárskych ostrovov vychádzajú z technických a hospodárskych kritérií, v prípade ktorých nie je vždy možné uplatniť trhové pravidlá. Španielsko navyše vysvetlilo, že tvorba cien na územiach mimo pevniny nie je založená na ponuke a dopyte na týchto územiach, ale na ponuke a dopyte na španielskej pevnine s cieľom zabrániť tomu, aby spotrebitelia na územiach mimo pevniny platili dodatočné náklady na výrobu elektriny na týchto územiach.

(54) Španielsko preto žiada o výnimku z týchto ustanovení článku 3 prvého odseku nariadenia (EÚ) 2019/943:

— písmená a), b), o) a p), keďže podľa Španielska sa ceny na dotknutých trhoch nemôžu tvoriť voľne na základe ponuky a dopytu a keďže na týchto územiach nefungujú žiadne forwardové trhy. Španielsko ďalej poznamenáva, že obmedzená prepojovacia kapacita medzi Baleárskymi ostrovmi a pevninou túto situáciu nemení;

— písmeno c), keďže Španielsko sa domnieva, že trhové pravidlá, ktoré podporujú rozvoj pružnej výroby a dopytu, sa nemusia uplatňovať na týchto územiach,

— písmená e) a k), keďže podľa Španielska nie sú výrobcovia zodpovední za predaj elektriny, ktorú vyrábajú (namiesto toho je úlohou prevádzkovateľov sústav rozhodovať, ktoré elektrárne by sa mali nasadiť), a nemôžu predkladať agregované ponuky,

— písmeno j), keďže Španielsko sa domnieva, že stratégia uskladňovania energie na týchto územiach si môže vyžadovať, aby sa prednosť dala uskladňovaniu energie, na ktoré sa neuplatňujú rovnaké podmienky ako na ostatné zariadenia na výrobu energie,

— písmeno n), v prípade ktorého Španielsko konštatuje, že v zásade by sa vstup a odchod podnikov vyrábajúcich elektrinu mohol zakladať na ich posúdení hospodárskej a finančnej životaschopnosti ich pôsobenia, v praxi však nie je možné, aby sa spoločnosti vyrábajúce elektrinu zúčastňovali na systéme bez toho, aby im bol priznaný režim regulovaných platieb, prostredníctvom ktorého sa môžu kryť náklady na výrobu.

(55) Pokiaľ ide o článok 6, článok 7 ods. 1, článok 8 ods. 1 a 4 a články 9, 10 a 11, Španielsko upozorňuje na to, že hoci elektrizačnú sústavu na územiach mimo pevniny riadi systém dispečingu, ktorý funguje podobne ako trhy s elektrinou v Únii, napríklad s denným a vnútrodenným dispečingom, ide o regulovaný systém. Kúpna cena je založená na cene na pevnine a nie na uznaných nákladoch, ktoré vynaložili výrobcovia elektriny pri vykonávaní činností súvisiacich s výrobou elektriny vrátane regulačných služieb. Na tomto základe Španielsko žiada o výnimku z článku 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4 a článkov 9, 10 a 11 nariadenia (EÚ) 2019/943, keďže na územiach mimo pevniny vrátane Baleárskych ostrovov neexistuje vyrovnávací trh ani možnosť integrácie s dennými a vnútrodennými trhmi Únie z dôvodu ich obmedzeného prepojenia s pevninským Španielskom.

(56) Pokiaľ ide o článok 7 ods. 1 a článok 8 ods. 1 a 4 nariadenia (EÚ) 2019/943, Španielsko konštatuje, že z dôvodu izolovanosti území mimo pevniny sa dispečing vykonáva nezávisle od trhov na pevnine a od trhov Únie – okrem referenčnej ceny v prípade nákupu energie založenej na cenách na pevnine –, kde je dispečing založený na hodinovom harmonograme.

(57) Podobne v súlade s uvedenými skutočnosťami sa podľa Španielska integrácia forwardových trhov, technické ponukové limity a hodnota nedodanej elektriny uvedené v článkoch 9 až 11 nariadenia (EÚ) 2019/943 nevzťahujú na dispečing na územiach mimo pevniny.

5.3.2.2. Posúdenie

(58) Pokiaľ ide o žiadosť o výnimku z článku 3 prvého odseku nariadenia (EÚ) 2019/943, sa Komisia domnieva, že:

— dôvody uvedené v odôvodneniach 10 až 13 v súčasnosti znamenajú, že ceny elektriny na Baleárskych ostrovoch sa netvoria podľa trhového prístupu, ale prostredníctvom osobitného regulovaného mechanizmu, pri ktorom prevádzkovateľ sústavy vykonáva dispečing výroby pre každú izolovanú elektrizačnú sústavu, výnimka z článku 3 prvého odseku písm. a), b), e) a k) nariadenia (EÚ) 2019/943 je opodstatnená,

— dôvody uvedené v odôvodneniach 10 až 13 v súčasnosti znamenajú, že na Baleárskych ostrovoch neexistuje forwardový trh a dispečing prevádzkovateľa sústavy zahŕňa týždenné, denné a vnútrodenné predpovede, ako aj odchýlky v reálnom čase, a výnimka z článku 3 prvého odseku písm. o) a p) nariadenia (EÚ) 2019/943 je takisto opodstatnená,

— hoci sa uznáva, že súčasný regulovaný systém, a najmä osobitosti Baleárskych ostrovov, by mohli sťažiť rozvoj flexibilnejšej výroby energie, nízkouhlíkovej výroby a flexibilnejšieho odberu, uplatňovanie trhových pravidiel je stále potrebné na podporu ich rozvoja v čo najväčšom možnom rozsahu. Komisia sa preto domnieva, že výnimka z článku 3 prvého odseku písm. c) nariadenia (EÚ) 2019/943 nie je opodstatnená,

— článok 3 prvý odsek písm. j) nariadenia (EÚ) 2019/943 nebráni uprednostňovaniu projektov uskladňovania energie na Baleárskych ostrovoch, napríklad ak sa tieto projekty považujú za najlepšiu možnosť, ako zaistiť bezpečnosť dodávok energie na Baleárskych ostrovoch. Komisia sa preto domnieva, že výnimka z článku 3 prvého odseku písm. j) nariadenia (EÚ) 2019/943 nie je opodstatnená,

— v súvislosti s článkom 3 prvým odsekom písm. n) nariadenia (EÚ) 2019/943 by vstup podniku na trh s výrobou elektriny alebo jeho odchod z trhu mal závisieť od jeho vlastného posúdenia hospodárskej a finančnej životaschopnosti prevádzky s ohľadom na možnosť dostávať regulovanú odmenu uvedenú v odôvodneniach 16 a 17. Výnimka z článku 3 prvého odseku písm. n) nariadenia (EÚ) 2019/943 preto v prípade Baleárskych ostrovov nie je opodstatnená.

(59) Pokiaľ ide o požadovanú výnimku z článku 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4 a článkov 9, 10 a 11 nariadenia (EÚ) 2019/943, uvedené ustanovenia sa týkajú požiadaviek súvisiacich s forwardovými, dennými, vnútrodennými a vyrovnávacími trhmi. Podľa informácií predložených Španielskom sa zdá, že tieto trhy nie je možné účinne realizovať na Baleárskych ostrovoch (odôvodnenia 10 až 13) vzhľadom na špecifiká elektrizačnej sústavy na tomto území. Komisia preto považuje výnimku z týchto ustanovení za opodstatnenú.

5.3.3. *Kapitola III nariadenia (EÚ) 2019/943: Prístup do sústavy a riadenie preťaženia – články 14 až 17 a článok 19*

5.3.3.1. Žiadosť

(60) Španielsko vysvetlilo, že požiadavky stanovené v článkoch 14 až 16 a článku 19 nie je možné uplatniť na územiach mimo pevniny, pretože prevádzkovateľ prenosovej sústavy vykonáva dispečing výroby pre každú elektrizačnú sústavu na týchto územiach a tieto sústavy nepredstavujú samostatné prepojené ponukové oblasti. Pri takomto dispečingu sa zohľadňuje energia prenášanú prepojeniami medzi pevninským Španielskom a Baleárskymi ostrovmi. V prípade preťaženia týchto prepojení prevádzkovateľ prenosovej sústavy reorganizuje nasadenie dostupnej výrobnej kapacity, pričom zohľadní najmä technické kritériá s cieľom zabezpečiť dodávku. Španielsko takisto vysvetlilo, keďže územia mimo pevniny nepredstavujú samostatné ponukové oblasti, neexistuje súvisiaci medzioblastný trh s kapacitou, a tak nevzniká príjem z preťaženia.

5.3.3.2. Posúdenie

(61) Výnimky z článku 7 ods. 1 a článku 8 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/943 majú za následok, že elektrizačné sústavy na Baleárskych ostrovoch nie sú súčasťou integrovaných denných a vnútrodenných trhov. Niektoré ustanovenia týkajúce sa fungovania týchto trhov sa preto nevyhnutne nemusia vzťahovať na Baleárske ostrovy.

(62) Články 14 až 17 a článok 19 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa týkajú ponukových oblastí a riadenia kapacity a preťažení medzi ponukovými oblasťami. V tejto súvislosti Komisia poznamenáva, že hoci Baleárske ostrovy v súčasnosti spolu s pevninským Španielskom a ostatnými územiami mimo pevniny predstavujú jedinú ponukovú oblasť, uplatňovaním článkov 14 a 15 by sa situácia mohla v budúcnosti zmeniť. Naopak, ustanovenia článku 16 ods. 3 až 13 a článkov 17 a 19 sa de facto neuplatňujú na Baleárske ostrovy, pokiaľ toto územie nepredstavuje samostatnú ponukovú oblasť. Z toho vyplýva, že výnimka z požiadaviek v článkoch 14 a 15, článku 16 ods. 3 až 13 a článkov 17 a 19 nariadenia (EÚ) 2019/943 nie je opodstatnená.

(63) Na Baleárske ostrovy sa vzťahuje článok 16 ods. 1 a 2 nariadenia (EÚ) 2019/943, ktorý obsahuje všeobecné zásady týkajúce sa riadenia preťaženia, pretože tieto zásady poskytujú účastníkom trhu záruky, že prevádzkovatelia prenosových sústav budú problémy preťaženia sústavy riešiť nediskriminačnými, trhovo orientovanými riešeniami a že postupy obmedzenia transakcií budú používať len v núdzových situáciách. Komisia sa preto domnieva, že výnimka z článku 16 ods. 1 a 2 nariadenia (EÚ) 2019/943 nie je opodstatnená.

5.3.4. *Kapitola IV nariadenia (EÚ) 2019/943: Primeranosť zdrojov – článok 20 ods. 3 až 8, článok 21 ods. 7 a 8, článok 22 ods. 1 písm. f) a h), článok 22 ods. 2, 3 a 5 a článok 25 ods. 2 až 4*

5.3.4.1. Žiadosť

(64) Španielsko vysvetlilo, že z dôvodu geografickej izolácie území mimo pevniny vyplývajúcej z nízkej miery alebo nedostatočnej prepojenosti s pevninou sú posúdenia primeranosti zdrojov, ktoré prevádzkovateľ sústavy vykonáva pre každé územie mimo pevniny, nezávislé a nie sú zahrnuté do európskeho posúdenia primeranosti zdrojov ani do posúdenia primeranosti zdrojov pre španielsku pevninu. Španielsko sa preto domnieva, že niektoré ustanovenia v kapitole IV sa nevzťahujú na územia mimo pevniny. Španielsko však zdôrazňuje, že súčasné vnútroštátne pravidlá majú za cieľ v čo najväčšej miere zaisťovať rovnaké zaobchádzanie medzi územiami mimo pevniny a pevninským trhom, napríklad pokiaľ ide o úroveň bezpečnosti dodávok energie alebo o metodiku na vykonávanie posudzovania primeranosti zdrojov.

(65) Španielsko tvrdí, že primeranosť sa na územiach mimo pevniny zabezpečuje prostredníctvom špecifického mechanizmu na prideľovanie novej kapacity, ktorý bol ustanovený kráľovským dekrétom č. 738/2015, ako sa uvádza v odôvodneniach 22 až 24. Španielsko sa domnieva, že tento mechanizmus by sa mal zachovať vzhľadom na jedinečný charakter území mimo pevniny, a preto žiada o výnimku z článku 20 ods. 3 až 8, článku 21 ods. 7 a 8, článku 22 ods. 1 písm. f) a h), článku 22 ods. 2, 3 a 5 a článku 25 ods. 2 až 4.

(66) Španielsko tvrdí, že posudzovanie primeranosti zdrojov na územiach mimo pevniny je v súlade so zásadami uvedenými v článku 20 ods. 1 a 2 nariadenia (EÚ) 2019/943. Okrem toho vysvetlilo, že v prípade zistenia nedostatkov v oblasti primeranosti, sa tieto nedostatky riešia prostredníctvom výzvy na konkurenčné ponukové konanie (ako sa stanovuje v kráľovskom dekréte č. 738/2015) v spojení s posúdením aukcií na pridelenie kapacity obnoviteľného pôvodu. Ide o postupy, v prípade ktorých nie je podľa Španielska možné uplatniť požiadavky uvedené v článku 20 ods. 3 až 8 nariadenia (EÚ) 2019/943.

(67) Španielsko vysvetlilo, že ustanovenia uvedené v článku 21 ods. 7 a 8 nariadenia (EÚ) 2019/943 nie sú zlučiteľné s mechanizmom ustanoveným kráľovským dekrétom č. 738/2015. Uviedlo však, že požiadavky článku 21 ods. 7 a 8 nariadenia sa budú vzťahovať na všetky budúce nové kapacitné mechanizmy.

(68) Španielsko pripomína, že mechanizmus ustanovený kráľovským dekrétom č. 738/2015 nie je zlučiteľný ani s týmito ustanoveniami nariadenia (EÚ) 2019/943:

— článok 22 ods. 1 písm. f), v ktorom sa stanovuje, že odmena sa má stanovovať súťažným spôsobom, keďže podľa Španielska odmeňovanie v rámci existujúceho mechanizmu nie je založené na súťažnom postupe, ale na referenčnom zariadení s cieľom stimulovať efektívnosť,

— článok 22 ods. 1 písm. h), v ktorom sa stanovuje, že kapacitné mechanizmy musia byť otvorené účasti všetkých zdrojov, ktoré sú schopné poskytnúť požadovaný technický výkon, keďže podľa Španielska sa mechanizmus vzťahuje len na zariadenia s regulovateľnou výrobou podľa dopytu,

— článok 22 ods. 2, v ktorom sa stanovuje zoznam koncepčných prvkov, ktoré musia spĺňať strategické rezervy, keďže podľa Španielska sa toto ustanovenie odvoláva na vyrovnávacie trhy, ktoré na územiach mimo pevniny neexistujú,

— článok 22 ods. 3, v ktorom sa stanovujú dodatočné požiadavky na iné kapacitné mechanizmy ako strategické rezervy, keďže podľa Španielska existujúci mechanizmus nespĺňa uvedené požiadavky: odmena sa automaticky nepribližuje nule, keď je úroveň dodávanej kapacity primeraná, odmena nie je viazaná len na kapacitu a povinnosti týkajúce sa kapacity sú neprenosné,

— článok 22 ods. 4, ktorým sa zapracúvajú požiadavky týkajúce sa emisných limitov CO_2 v prípade kapacitných mechanizmov, keďže podľa Španielska súčasný mechanizmus neobsahuje žiadnu požiadavku takejto povahy, umožňuje však stanovovať technické obmedzenia,

— článok 22 ods. 5, v ktorom sa požaduje prispôsobenie kapacitných mechanizmov, ktoré sa uplatňovali k 4. júlu 2019.

(69) Španielsko vysvetlilo, že štandardy spoľahlivosti pre územia mimo pevniny nie sú v súlade s požiadavkami v článku 25 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2019/943, pretože sa v nich nezohľadňujú náklady na nový vstup. Španielsko dodáva, že aj keby boli štandardy rovnaké, mohli by sa z nich vyvinúť prísnejšie hodnoty rôznou rýchlosťou, na základe čoho Španielsko žiada o výnimku z článku 25 ods. 2 až 4 nariadenia (EÚ) 2019/943.

5.3.4.2. Posúdenie

(70) Článok 20 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa zaoberá primeranosťou zdrojov na vnútornom trhu s elektrinou a stanovujú sa v ňom povinnosti pre členské štáty, ako sa má monitorovať primeranosť zdrojov a ako majú konať v prípade zistenia problémov primeranosti zdrojov, a to najmä vypracovaním plánu vykonávania s cieľom okrem iného odstrániť regulačné deformácie, zabezpečiť trhovo orientované regulačné obstarávanie alebo odstrániť regulované ceny. Komisia poznamenáva, že Španielsko už v rámci procesu štátnej pomoci vypracovalo a predložilo Komisii plán vykonávania v súlade s článkom 20 ods. 3 a 4 nariadenia (EÚ) 2019/943. V súlade s článkom 20 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2019/943 Komisia 13. marca 2024 vydala stanovisko k španielskemu plánu vykonávania. Komisia sa preto domnieva, že výnimka z článku 20 ods. 3 až 8 nariadenia (EÚ) 2019/943 nie je opodstatnená.

(71) Článok 21 ods. 7 nariadenia (EÚ) 2019/943 bol zrušený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1747 ([13]). Preto sa už neuplatňuje na územia mimo pevniny. Pokiaľ ide o žiadosť o výnimku z článku 21 ods. 8 ([14]) nariadenia (EÚ) 2019/943, Komisia poznamenáva, že hoci sa v tomto ustanovení už nešpecifikuje, že kapacitné mechanizmy majú byť dočasné, stanovuje sa v ňom, že kapacitné mechanizmy má Komisia schvaľovať najviac na 10 rokov. Okrem toho nie je možné predvídať vývoj elektrizačnej sústavy Baleárskych ostrovov v priebehu času. Preto by trvanie mechanizmu regulovaného odmeňovania ustanoveného kráľovským dekrétom č. 738/2015 by malo byť obmedzené na obdobie do 31. decembra 2025 v zmysle schválenia v rámci rozhodnutia o štátnej pomoci vo veci SA.42270.

(72) V článku 22 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa stanovujú zásady koncipovania uplatňované na kapacitné mechanizmy. Komisia sa domnieva, že výnimka z článku 22 ods. 1 písm. f) a h) nariadenia (EÚ) 2019/943 uplatniteľná po uplynutí lehoty platnosti mechanizmu regulovaného odmeňovania stanovenej v rozhodnutí o štátnej pomoci vo veci SA.42270 by vytvárala prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu flexibility, uskladňovaniu energie, elektromobilite a riadeniu odberu, keďže cieľom týchto ustanovení je umožniť účasť všetkých technológií súťažným spôsobom. Komisia sa preto domnieva, že výnimka z článku 22 ods. 1 písm. f) a h) nie je opodstatnená. Týmto záverom nie sú dotknuté záväzky a zmluvy uzatvorené v súvislosti s Baleárskymi ostrovmi v rámci mechanizmu odmeňovania ustanoveného kráľovským dekrétom č. 738/2015, ktorý bol schválený rozhodnutím o štátnej pomoci vo veci SA.42270.

([13]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1747 z 13. júna 2024, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2019/942 a (EÚ) 2019/943, pokiaľ ide o zlepšenie štruktúry trhu Únie s elektrinou (Ú. v. EÚ L, 2024/1747, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj).

([14]) Zmenené nariadením (EÚ) 2024/1747.

(73) Na základe informácií, ktoré poskytlo Španielsko (odôvodnenie 68), sa Komisia domnieva, že výnimka z požiadaviek uvedených v článku 22 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2019/943 je opodstatnená, pretože osobitné požiadavky na koncipovanie strategických rezerv sú neoddeliteľne spojené s vytvorením dobre fungujúceho vyrovnávacieho trhu. Naopak, výnimka z článku 22 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2019/943 nie je odôvodnená, pretože osobitné požiadavky na koncipovanie kapacitných mechanizmov sa majú uplatňovať nezávisle od dostatočne rozvinutého vyrovnávacieho trhu.

(74) V súvislosti so žiadosťou o výnimku z článku 22 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa Komisia domnieva, že táto výnimka nie je opodstatnená vzhľadom na to, že článok 22 ods. 5 sa nevzťahuje na kapacitné mechanizmy schválené po 4. júli 2019.

(75) Pokiaľ ide o článok 22 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/943, ktorým sa stanovujú požiadavky na kapacitné mechanizmy týkajúce sa emisných limitov CO_2, Komisia sa domnieva, že požiadavky týkajúce sa emisných limitov CO_2 sa nevzťahujú na aktuálny mechanizmus regulovaného odmeňovania schváleného rozhodnutím o štátnej pomoci vo veci SA.42270 vzhľadom na malý rozsah elektrizačnej sústavy Baleárskych ostrovov, na obmedzenia spojené so získavaním potrebných environmentálnych povolení pre novú výrobnú kapacitu a na vyššiu potrebu regulovateľnej výroby podľa dopytu na zabezpečenie integrácie energie z obnoviteľných zdrojov na Baleárskych ostrovoch a zaručenia bezpečnosti dodávok energie. Komisia sa domnieva, že výnimka z článku 22 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/943 uplatniteľná po uplynutí lehoty platnosti mechanizmu regulovaného odmeňovania stanovenej v rozhodnutí o štátnej pomoci vo veci SA.42270 by vytvárala prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu flexibility, uskladňovaniu energie, elektromobilite a riadeniu odberu, keďže cieľom týchto ustanovení je umožniť účasť všetkých technológií súťažným spôsobom. Komisia sa preto domnieva, že výnimka z článku 22 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/943 nie je opodstatnená. Týmto záverom nie sú dotknuté záväzky a zmluvy uzatvorené v súvislosti s Baleárskymi ostrovmi v rámci mechanizmu odmeňovania ustanoveného kráľovským dekrétom č. 738/2015, ktorý bol schválený rozhodnutím o štátnej pomoci vo veci SA.42270.

(76) Podľa názoru Komisie založeného na vysvetleniach poskytnutých Španielskom (pozri odôvodnenie 69) nie je výnimka z článku 25 ods. 2 až 4 nariadenia (EÚ) 2019/943 týkajúca sa prevádzky elektrizačných sústav na Baleárskych ostrovoch opodstatnená. Týmto záverom nie sú dotknuté záväzky a zmluvy uzatvorené v súvislosti s Baleárskymi ostrovmi v rámci mechanizmu odmeňovania ustanoveného kráľovským dekrétom č. 738/2015, ktorý bol schválený rozhodnutím o štátnej pomoci vo veci SA.42270.

5.3.5. *Výnimka z článkov 14 až 17, článkov 19 až 27, článkov 35 až 47 nariadenia (EÚ) 2019/943 týkajúca sa mechanizmu ustanoveného kráľovským dekrétom č. 738/2015*

(77) Španielsko vo svojej žiadosti zmenenej druhým súborom objasnení, ktoré zaslalo 17. januára 2022, uviedlo, že v prípade existujúceho mechanizmu ustanoveného kráľovským dekrétom č. 738/2015 je potrebná výnimka z článkov 14 až 17, článkov 19 až 27, článkov 35 až 47 nariadenia (EÚ) 2019/943. Komisia dospela k záveru, že takáto rozsiahla výnimka nie je potrebná na zabezpečenie uplatňovania uvedeného mechanizmu. Komisia zastáva názor, že len výnimky uvedené v predchádzajúcich oddieloch sú opodstatnené.

5.4. **Žiadne prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu flexibility, uskladňovaniu energie, elektromobilite a riadeniu odberu**

(78) Podľa článku 64 ods. 1 piateho pododseku nariadenia (EÚ) 2019/943 a článku 66 ods. 2 smernice (EÚ) 2019/944 cieľom rozhodnutia o výnimke je zabezpečiť, aby nevytvárala prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu flexibility, uskladňovaniu energie, elektromobilite a riadeniu odberu.

(79) Pokiaľ ide o prechod na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšenú flexibilitu (vrátane riadenia odberu) a uskladňovanie energie, treba poznamenať, že riadne fungujúce forwardové, denné, vnútrodenné a vyrovnávacie trhy by v súlade s požiadavkami stanovenými v nariadení (EÚ) 2019/943 a smernici (EÚ) 2019/944 mali zabezpečovať potrebné signály dispečingu a investičné signály s cieľom maximalizovať potenciálny rozvoj týchto technológií. Napríklad rozvoj riadenia odberu, ktoré sa môže aktivovať v obdobiach, keď je elektrizačná sústava Baleárskych ostrovov zaťažená, by sa v zásade dosiahol rýchlejšie v sústave, v ktorej dopytové ceny odrážajú hodinovú situáciu výroby elektriny na Baleárskych ostrovoch namiesto situácie s výrobou na pevnine. To automaticky nebráni rozvoju riadenia odberu ani iných foriem flexibility súčasného regulačného prostredia. Nemožno však vylúčiť, že rozhodnutie o výnimke nebude mať negatívny vplyv na tento potenciálny rozvoj.

(80) Na druhej strane, v článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa nepožaduje, aby rozhodnutia o výnimke maximalizovali potenciál flexibility alebo uskladňovania energie. Cieľom výnimky podľa článku 64 uvedeného nariadenia je len zabezpečiť, aby „nevytvárala prekážky“ takémuto prechodu. Inými slovami, výnimka nesmie brániť vývoju, ktorý by nastal prirodzene bez jej udelenia. Je nepravdepodobné, že by sa bez tejto výnimky v každej elektrizačnej sústave na Baleárskych ostrovoch mohli vyvinúť riadne fungujúce forwardové, denné, vnútrodenné a vyrovnávacie trhy. Dôvodom sú problémy spojené s prevádzkou na územiach mimo pevniny, veľmi nízkou úrovňou hospodárskej súťaže v sektore výroby elektriny a nízkou mierou prepojenosti s pevninským trhom opísané v oddiele 2. Je však potrebné zabezpečiť, aby sa po splnení podmienok pre rozvoj fungujúcich veľkoobchodných trhov výnimky postupne zrušili. Komisia preto v tomto rozhodnutí stanovuje obmedzené obdobie platnosti výnimky a prísne podmienky predĺženia výnimky, ako sa uvádza v oddiele 5.5.

(81) Zdá sa, že výnimka nemá významný vplyv na elektromobilitu.

5.5. Trvanie výnimky a podmienky, ktorých cieľom je zvýšiť hospodársku súťaž a integráciu s vnútorným trhom s elektrinou

(82) V článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 a v článku 66 smernice (EÚ) 2019/944 sa výslovne uvádza, že pokiaľ ide o malé prepojené sústavy, výnimka má byť časovo obmedzená a má podliehať podmienkam, ktorých cieľom je zvýšiť hospodársku súťaž a integráciu s vnútorným trhom s elektrinou.

(83) V nariadení (EÚ) 2019/943 a smernici (EÚ) 2019/944 sa stanovuje povinné obmedzenie na viaceré účely. Predovšetkým sa predpokladá, že všeobecný regulačný rámec možno uplatňovať na všetky situácie na vnútornom trhu a takéto všeobecné uplatnenie je prínosom pre spoločnosť. Hoci sa v článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 uznáva, že v osobitných situáciách môžu byť potrebné výnimky, tieto výnimky môžu zvýšiť zložitosť celkového systému a môžu predstavovať prekážky integrácie trhu aj v susedných oblastiach. Okrem toho odôvodnenie výnimky obvykle vychádza z technického a regulačného rámca platného v danom čase a z danej topológie siete. Všetky tieto situácie však podliehajú zmenám. A nakoniec je dôležité, aby účastníci trhu boli schopní v dostatočnom predstihu predvídať regulačné zmeny. Preto musia byť všetky výnimky časovo obmedzené.

(84) Očakáva sa, že nové káble, ktoré zvýšia mieru prepojenosti medzi Baleárskymi ostrovmi a pevninou Španielska, sa uvedú do prevádzky do konca roka 2030. Keď sa začne prevádzka týchto káblov, mal by byť zmenený regulačný rámec uplatniteľný na toto územie, toto územie by sa malo začleniť do pevninského trhu s elektrickou energiou a požadované výnimky by sa mali postupne zrušiť. Španielsko tvrdí, že po uvedení káblov do prevádzky bude potrebný ďalší čas na začlenenie týchto území do pravidiel pevninského trhu a na vykonanie potrebných regulačných zmien a skúšania. V nadväznosti na to Španielsko žiada o výnimky pre Baleárske ostrovy aspoň do roku 2030.

(85) Vzhľadom na dôvody, ktoré Španielsko predložilo, Komisia považuje za primerané udeliť výnimky pre Baleárske ostrovy do 12 mesiacov odo dňa uvedenia nového kábla do prevádzky.

(86) S cieľom zabezpečiť včasné postupné zrušenie požadovaných výnimiek má Španielsko do šiestich mesiacov odo dňa sprevádzkovania nových káblov medzi Baleárskymi ostrovmi a pevninským Španielskom poskytnúť Komisii jasný plán, v ktorom podrobne uvedie všetky regulačné a systémové zmeny potrebné na začlenenie Baleárskych ostrovov do pevninského trhu s elektrickou energiou. Plán má jasne identifikovať rôzne požadované opatrenia a obsahovať harmonogram, v ktorom sa určia najvýznamnejšie míľniky,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Španielskemu kráľovstvu sa udeľuje výnimka z ustanovení článku 3 prvého odseku písm. a), b), e), k), o) a p), článku 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4, článkov 9, 10 a 11, článku 22 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2019/943 a z článku 40 ods. 4 až 7 smernice (EÚ) 2019/944, pokiaľ ide o Baleárske ostrovy.

Článok 2

Výnimka udelená podľa článku 1 sa uplatňuje do dvanástich mesiacov odo dňa uvedenia nového elektrického kábla spájajúceho Baleárske ostrovy s pevninským Španielskom do prevádzky.

Článok 3

Toto rozhodnutie je určené Španielskemu kráľovstvu.

V Bruseli 16. mája 2025

Za Komisiu
Dan JØRGENSEN
člen Komisie